Savonlinna tarvitsee keskussairaalan kansalaisryhmän lausunto 26.11.2024

Asia: HE 149/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

PERUSTELUT LAKIESITYKSEN MUUTTAMISELLE

1. Lakiesitys vaarantaa potilasturvallisuuden ja perustuslain edellyttämät yhdenvertaiset palvelut Savonlinnan seudun asukkaille
2. Raskaan kirurgisen toiminnan lopettaminen vaikuttaa terveysalan henkilöstön koulutukseen, kansantalouteen sekä kansalaisten talouteen ja työkykyyn
3. Hallituksen esityksen mukaiset noin 6 miljoonan euron säästöt eivät toteudu Etelä-Savossa
4. Esitys vaikuttaa negatiivisesti kansalaisten talouteen ja hyvinvointiin ja romahduttaa Savonlinnan seudun elinvoiman – myös Etelä-Savon hyvinvointialueen kyky ylläpitää lain mukaisia palveluita heikkenee
5. Sairaalapalvelut lähellä itärajaa ovat tarpeellisia kriiseihin varautumisessa ja viranomaisyhteistyön kasvavat kustannukset
6. Savonlinnan alueen elinvoima heikkenee
7. Yhteenvetoa
8. Lopuksi kuvaus kansalaisryhmän toiminnasta

Lausunnon tausta-aineisto

- Kansalaisten kanssa käydyt laajat keskustelut Savonlinnassa, Kerimäellä, Rantasalmella, Sulkavalla ja Enonkoskella
- Kansalaisilta eri kanavia pitkin saatu palaute
- Ryhmän kansalaisille tekemään kysely touko-kesäkuussa 2024
- Selvitys hallituksen esityksestä tehdyistä vaikutusarvioinnista

  Hallituksen esityksen sisältämä vaikutusarviointi, Etelä-Savon hyvinvointialueen teettämät vaikutusarvioinnit, kansalaisryhmän lakiluonnokseen 1.7. 2024 antaman lausunnon asiantuntijanäkemykset

- Aiheeseen liittyvä tutkimus
- Muiden lakiluonnoksesta antamat (mm. VATT, Savonlinnan kaupun lausunnot
- Tausta-aineistona myös Eloisan aluehallituksen, aluevaltuuston esityslistat, pöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset sekä Eloisan johtav viranhaltijoiden kanssa käyty keskustelu ja kirjeenvaihto.
- Potilastapaukset on saatu suoraan ko. henkilöiltä

POTILASTURVALLISUUS – aidot potilastapaukset

- Potilastapaus 1.
- Potilas tuli Savonlinnan Vuoriniemeltä Savonlinnan keskussairaalasta huonovointiseksi ja sekavaksi illalla noin klo 23. Paikalle tuli yli tunnin päästä ambulanssi. Tutkimusten ja lääkärin konsultaation jälkeen potilas vietiin Savonlinnan keskussairaalaan. Hänellä todettiin infarkti. Hoitona oli yöaikainen pallolaajennus ja stentin asennus. Kyseinen potilaan ongelma vaati kardiologin, anestesiologin ja hoitajien osaamista.
- Kuljetusmatka kotoa Savonlinnan keskussairaalaan kesti noin tunnin. Matka Mikkelin keskussairaalaan olisi ollut yli 2 tuntia.
- **Hoito olisi viivästynyt yli tunnin ja vakavamman sydäntapahtuman riski olisi kasvanut.**

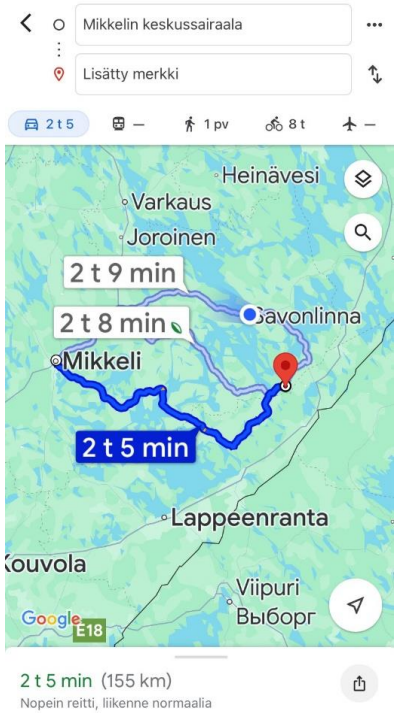

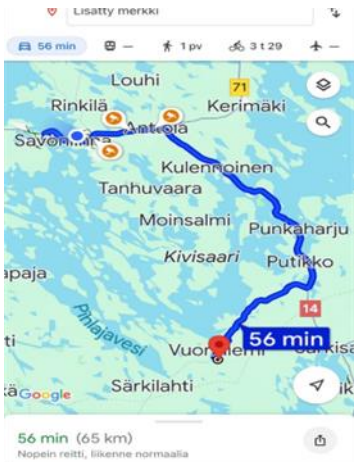

POTILASTURVALLISUUS –
aidot potilastapaukset

- Potilastapaus 2.
- Potilas oli hakeutunut hengenahdistuksen takia työterveyteen. Hänellä todettiin flimmeri. Työterveydestä hänet lähetettiin Savonlinnan keskussairaan ja siirrettiin osastolle, jossa hän oli mennyt elottomaksi. Elvytyksen jälkeen hänen elintoimintonsa olivat palautuneet. Potilas mennyt elottomaksi uudelleen ja lääkäri oli hälytetty paikalle klo 03 jälkeen. Sydänvalvonnan hoitajat aloittaneet välittömästi asianmukaiset elvytystoimenpiteet. MET-ryhmä sekä anestesialääkäri olivat tulleet paikalle. Potilaalla on ollut pitkä toipumisaika. Hän on nyt töissä ja tekee 4 tunnin työpäiviä.
- **Kyseisen potilaan henkeä uhkaava tilanne oli vaatinut yöaikaista hoitoa, jossa tarvittiin kardiologi ja anestesialääkäri ja hoitajien erikoisosaamista**.

POTILASTURVALLISUUS – johtopäätökset

- pidentyvät hoitoon pääsyajat heikentävät ratkaisevasti potilasturvallisuutta ja kansalaisten terveyttä ja toimintakykyä sekä uhkaavat henkeä
- palvelujen muutoksissa tulee ottaa potilasturvallisuus huomioon ja niille tulee varata riittävästi aikaa, jotta henkilöstön osaaminen ja hoitokäytänteet ovat testattuja.
- on mahdollista, että erikoissairaanhoitoon pääsyn välimatkojen pidentyminen johtaa asukkaiden hakeutumiseen muiden hyvinvointialueiden palveluiden piiriin, mikä aiheuttaa ostopalvelukustannusten kasvua

- *Savonlinnan seutu on laaja vesistöjen rikkoma alue. Osa vaki- ja loma-asukkaista asuu lossimatkojen ja vene- ja jäätiematkojen takanamatka-ajat hoitoon pitenevät teiden huonon kunnon vuoksi, kelirikon ja talvella ”sivuteiden” hoito on osin huonolla tolalla.*
- *Vakituisten asukkaiden lisäksi Savonlinnan seudulla on runsaasti kesäasutusta ja turisteja. Yksistään Oopperajuhlilla vierailee kesäisin noin 60 000 henkeä.*

Raskaan kirurgisen toiminnan lopettamisen vaikutukset terveysalan koulutukseen

- Sairaanhoitajakoulutusta ohjaavat EU-direktiivit edellyttävät 7 opintopisteen (n. 5 viikon) laajuisen kirurgisen hoitotyön harjoittelun. Päiväkirurginen toiminta ei tätä direktiiviä täytä.
- Fysio- ja jalkaterapiakoulutuksien toteuttamismahdollisuudet heikkenevät
- Lähihoitajakoulutuksessa tarvitaan kyseistä harjoittelua, kun leikkauspotilaiden varhainen kotiuttaminen lisääntyy

Hallituksen tavoittelemat säästöt eivät toteudu

- Ensihoidon ja sairausvakuutusten matkakorvausten kasvu aiheuttavat noin 5 miljoonan euron lisäkustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten esittämät tarkoitushakuiset noin 5,3 miljoonan euron säästölaskelmat eivät toteudu.
-
- Savonlinnassa tehtävistä tekonivelleikkauksista tehdään 10 % työikäisille, aiheutuu tästä muutoksesta 50 potilaan vuoden kestävästä leikkausjonosta noin 5,7 miljoonan euron kulut. Jonojen kasvaessa julkiselle taloudelle asetettu hallituksen esityksen noin -26 miljoonan euron säästöpotentiaalin hupenee.

- Todellisia lisäkustannuksia ei ole pystytty arvioimaan kunnolla, hallituksen esityksessä arvio perustui 30 % säästöpotentiaaliin, arvio on siis laskennallinen, ei todellinen

- Lainsäädäntöneuvos Sirkku Pikkujämsä totesi 6.9.2024 tiedotustilaisuudessa, että taloudellisten säästöjen arviointi oli hankalaa hyvinvointialueilla tehtyjen päätösten ja jatkuvan muutoksen vuoksi

Etelä-Savon hyvinvointialueen vuosien 2025–2026 talousarvioon sisältyvät sairaala-toimintojen muutos-kustannukset

- ***Hallituksen esityksessä todetaan, että ”Kokonaisuutena arvioiden ehdotusten aiheuttamat tilatarpeiden muutoksen ovat marginaalisia, aiheuttaen lähinnä huonejärjestelyjä…”***

- Etelä-Savon hyvinvointialueen suunnitelmissa on investoida vuosina 2024-2025 tilakustannuksiin runsas 43 miljoonaa.

- Näistä MKS:ssa A- ja D-osan peruskorjaukseen yli 21 ja SKS:ssa leikkausosaston muuntamiseen muuhun tarkoitukseen yli 8 miljoonaa.

- Sote laite- ja kalustohankintoja on budjetoitu vuodelle 2025 yli 2,7 ja kuluvalle vuodelle yli 2,5 miljoonaa euroa.

Esitys vaikuttaa negatiivisesti kansalaisten talouteen ja hyvinvointiin ja romahduttaa Savonlinnan seudun elinvoiman – myös Etelä-Savon hyvinvointialueen kyky ylläpitää lain mukaisia palveluita heikkenee

Sairaalaa koskevien muutosten selkeät negatiiviset vaikutukset

- perheiden hyvinvointiin ja talouteen.
- alueelta muuttoon
- väestömäärän vähenemiseen ja
- einvoimaisuuden heikkenemiseen
- laajoihin irtisanomisiin.

Sairaalapalvelut lähellä itärajaa ovat tarpeellisia kriiseihin varautumisessa- viranomais-yhteistyön kustannukset kasvavat

- Hallituksen esityksen mukaan *”Poikkeusoloissa sairaaloiden tulee kyetä vastaamaan siviiliväestön palveluiden lisäksi myös Puolustusvoimien ja liittolaisten (NATO) sotilaspotilaiden hoidosta ja jälkimmäisten evakuoinnista liittolaismaihin.”*
- Tarvittaessa Savonlinnan sairaalan tilat ja laitteet ovat otettavissa käyttöön, mikäli tarvittaisiin lisäkapasiteettia esimerkiksi raskaan kirurgian toteuttamiseksi.
- *Leikkaustoimintaa varten tulee jäädä tiloja ja laitteita myös osaan muista sairaaloista sekä yksityissektorille. Tällöin päiväkirurgisen toiminnan toteuttaminen olisi myös niissä mahdollista nykyistä väljemmin*. (Hallituksen esitys)

Savonlinnan alueen elinvoima heikkenee

- Lain vaikutuksia tulisi arvioida kullakin alueella erikseen, sillä alueilla on merkittäviä aluetaloudellisia eroja.
- Muutosten jälkeen talouden negatiiviset vaikutukset koskevat Etelä-Savoa ja samalla aluetalous kasvaisi muualla potilaiden ohjautuessa Etelä-Savosta Keski-Suomeen, Pohjois-Savoon ja Päijät-Hämeeseen.
- Todellista arviointia kaikista aluetaloudellisista vaikutuksista ei ole tehty, vaikka arvionnissa myönnetään, että säästöt aikaansaisivat negatiivista vaikutusta kohdealueilla.
- Savonlinnan alueen elinvoimaa ylläpitävä yritystoiminta tarvitsee Savonlinnassa toimivaa terveydenhuoltoa.

Yhteenvetoa

- Lakiesitys vaarantaa potilasturvallisuuden ja perustuslain mukaiset yhdenvertaiset palvelut
- Todellista arviointia kaikista taloudellisista ja alueen elinvoimaan kohdistuvista vaikutuksista ei ole tehty
- Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia ei ole arvioitu

Professori (emeritus) Matti Tolvanen toteaa 19.11.2024 lausunnossaan : ”*Hyvinvointialueen perustehtävä on tuottaa alueella sosiaali- ja terveyspalvelut. Kustannusten minimoiminen on hyvä tavoite, mutta kustannuksia ei voida karsia niin, että hyvinvointialueen perustoiminnot vaarantuvat… Voimavarojen riittävyyttä tulee tällöin arvioida viime kädessä yksilöiden tarpeen, eikä keskimääräisen väestön perusteella.”*

Arviointi ei miltään osin tue esitystä monierikoisalaisen ympärivuorikautisen päivystyksen ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävän leikkaustoiminnan lopettamista Savonlinnassa.

Kansalaisilta saatu palaute

Keskusteluihin osallistui paikallista väkeä, mökkeilijöitä, turisteja ja oopperavieraita.

Kaikilla suuri ihmetys: Miksi tältä vesistöiseltä, huonon infran ja rajan läheisyyden alueelta voidaan edes ajatella lopetettavaksi sairaalapalveluita?

Keskusteluissa oli mukana myös hoitohenkilökuntaa eri puolilta Suomea. Jos halutaan että uusiutumista esim työvoimaan tapahtuu, miksi naisvaltaiselta alalta viedään tulevaisuuden usko ja perusta elämältä? Näillä keinoilla ei syntyvyys nouse.

Savonlinna olisi saanut pari valmistunutta lääkäriä, mutta kun tulevaisuus näyttää sumuiselta, hakeutuvat muualle.

Keskusteluissa kansalaisten kanssa esille nousseet tärkeimmät asiat (kohtaamisten määrä?):

1. **Arvottomuuden kokeminen.** Meillä, jotka asumme alueella, meidän elämällämme ei ole väliä, koettiin vahvasti
2. **Pelko**. Jos joudumme kauemmas hoitoon, omaiset eivät pääse katsomaan, ympäristö on uusi, hoitohenkilökunta uusi. Lapsien kohdalla vanhemmat joutuvat ottamaan vapaata työstä, tiestön huono kunto, lossiyhteydet, vesistöisyys.
3. **Ulkoinen ja sisäinen turvallisuus**, Lähimmillään Venäjän rajalle n. 60 km. Kannattaako sairaalan palvelut supistaa tässä maailmantilanteessa? Entä jos rajalla tapahtuukin jotain? Kyberuhkat on myös huomioitava. Jos panostetaan valtion taholta turvallisuuteen, sitä tulisi kohdentaa myös itäiseen- Suomeen
4. **Sisäinen turvallisuus**. Turvallisuuden kokeminen on yksi yhteiskunnan liima. Jos se rakoilee, vaikutukset ovat yleensä rankkoja.
5. **Verojen maksu** Miksi maksaa veroja, jos palveluja ei saatavilla? Eivätkö maksamani verot ole yhtä suuressa arvossa kuin etelässä ja lännessä maksetut?
6. **Luottamus** Jos luottamus yhteiskuntaan rakoilee suhteessa hallintoon ja laajemmin yhteiskuntaan, ollaan alttiimpia esim. disinformaatioon. Se voi johtaa kansalaisten välisiin konflikteihin, myös hallintoon kohdistuvina. Kansalaiset kokevat olevansa vahvasti epätasa-arvoisessa asemassa.

Kansalaisryhmän toiminnasta
- prosessi (31.7.2024 asti) ja lukuja

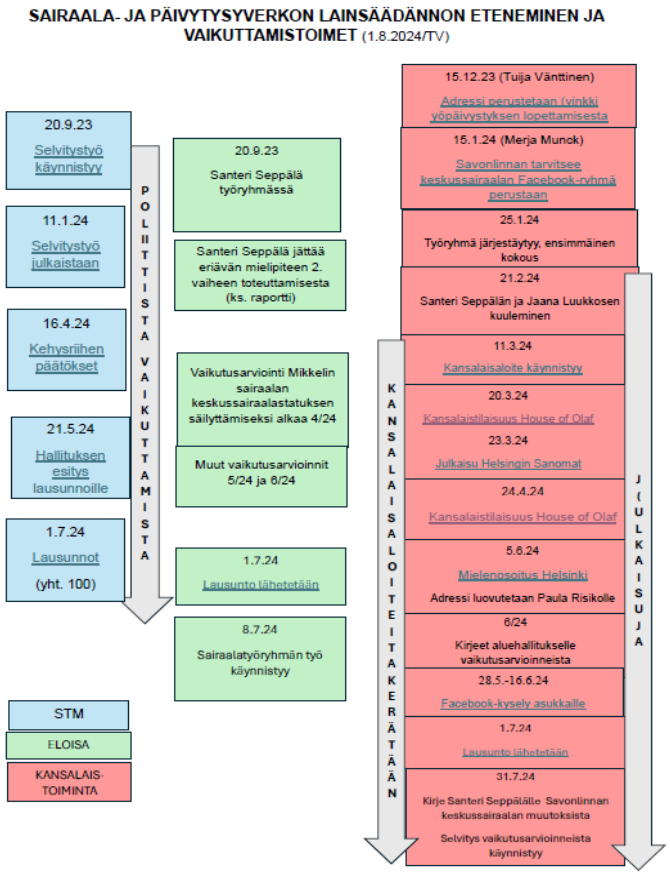

- Adressiin 16 000 allekirjoitusta
- Kansalaisaloitteeseen (Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden kahden ympärivuorokautisen päivystävän yhteispäivystysyksikön erilliskorvaus) 13 260 kannatusilmoitusta, joista 4717 kerättiin kansalaisia tavaten toreilla, kauppakeskuksissa, seutukunnan tapahtumissa ja sairaalan kansalaistorilla
- Artikkeleita, tiedotteita, mielenosoituksia, lausuntoja...

.